

Література:

1. Goethe-Institut: <http://de.wikipedia.org/wiki/Goethe-Institut>.
2. Michels E. Goethe-Institut // [Електронний ресурс]: Historisches Lexikon Bayerns. – Режим доступу: http://www.historisches-lexikon-bayerns.de/artikel/artikel_44721.
3. Michels E. Von der Deutschen Akademie zum Goethe-Institut. Sprach- und auswärtige Kulturpolitik 1923-1960. – München: Oldenbourg Verlag, 2005. – 266 S.
4. Kathe S. Kulturpolitik um jeden Preis. Die Geschichte des Goethe-Instituts von 1951 bis 1990. – München: Meidenbauer, 2005. – 525 S.

У статті представлені історія Гете-Інституту, окреслені його структура та завдання, а також особливості методики навчання німецької мови та інноваційні технології навчання, які сприяють формуванню ініціативної компетентності слухачів мережі Гете-Інститутів.

Ключові слова: Гете-Інститут, інноваційні технології навчання.

В статье представлены история Гёте-Института, культурного института ФРГ, описаны его структура и задания, а также особенности методики обучения немецкому языку и инновационные технологии обучения, с помощью которых формируется иноязычная коммуникативная компетенция.

Ключевые слова: Гёте-Институт, инновационные технологии обучения.

The article deals with the history of the Goethe-Institut as the cultural institute of the Federal Republic of Germany with a global reach. Its structure and aims, innovative technologies of teaching and studying German as a foreign language are presented.

Keywords: Goethe-Institut, innovative technologies of teaching.

УДК 377:504

В.В. Басіста
м. Хмельницький, Україна

РОЛЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРА-ЕКОЛОГА

Постановка проблеми. Реалізація ідей Болонської угоди у вітчизняній системі освіти зумовила необхідність прийняття компетентнісного підходу як стратегії розвитку освіти, що підвищить якість професійної підготовки у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Ці зміни змусили науковців переглянути вимоги до викладача вищої школи й удосконалити процес його підготовки в умовах магістратури з врахуванням ідей компетентнісно-орієнтованої освіти.

Аналіз попередніх досліджень. Проблемам формування професійної компетентності присвячені дослідження вітчизняних (В. Андрущенко, Р. Гуревич, І. Зязюн, І. Лозова, О. Шестопалюк та ін.) і зарубіжних (В. Адольф, Ю. Бабанський, Е. Зеєра, А. Маркова, В. Сластьонін та ін.) науковців. Водночас, питання формування професійної компетентності майбутнього викладача ВНЗ залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті – проаналізувати роль науково-педагогічної практики у формуванні професійної компетентності магістра-еколога.

Виклад основного матеріалу. Професійна компетентність, на думку одного з основоположників компетентнісного підходу – Е. Зеєра, визначається, переважно, рівнем професійної освіти, досвідом та індивідуальними здібностями людини, її мотивованим прагненням до безперервної самоосвіти та самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи [1, с. 73-74].

А. Маркова трактує професійну компетентність як системне явище, яке включає знання, уміння, навички, професійно значущі якості фахівця, що забезпечують виконання ним власних професійних обов'язків [2, с. 34].

Р. Гуревич зазначає, що показниками професійної компетентності є «загальна сукупність об'єктивно необхідних знань, умінь і навичок; уміння правильно розпорядитися ними в

процесі виконання своїх функцій; знання можливих наслідків певних дій; практичний досвід; результат праці людини; гнучкість методу, критичність мислення; а також професійні позиції, індивідуально-психологічні якості й акмеологічні інваріанти» [3, с. 10].

У структурі сучасної вищої професійної освіти одним з етапів підготовки викладача ВНЗ є магістратура. В Україні магістр є проміжним ступенем між бакалавром (спеціалістом) і кандидатом наук. У Листі Кабінету міністрів України «Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» вказано, що «підготовка магістрів у системі вищої освіти спрямована на створення умов для творчого розвитку обдарованої особистості і підготовку фахівців за одним із функціональних напрямів діяльності: науково-дослідним (творчим), науково-педагогічним, управлінським» [4].

На думку В. Осадчого, метою підготовки магістрів є розвиток знань і наукового мислення, освоєння і закріплення навичок ведення наукової і педагогічної роботи; підготовка науково-педагогічних кадрів для ВНЗ та інших галузей професійної діяльності, до подальшого навчання в аспірантурі. Фахівець, який закінчив магістратуру, оволодіває поглибленими знаннями з педагогіки і психології, уміннями інноваційного характеру, навичками науково-дослідної, науково-педагогічної або управлінської діяльності, набуває певного досвіду використання одержаних знань, умінь, навичок у професійній діяльності [5, с. 129].

Важливою складовою підготовки магістрів за спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища» є науково-педагогічна практика. Ця практика має свої особливості, оскільки вона готує майбутнього фахівця до педагогічної діяльності у ВНЗ.

На думку Є. Маторіна, ціллю науково-педагогічної практики є формування і розвиток професійних знань і навичок магістрів у галузі обраної спеціальності, забезпечення безперервності і послідовності оволодіння ними професійною діяльністю відповідно до вимог, що висуваються до рівня підготовки випускників [6]. Заданий автор зазначає, що науково-педагогічна практика складається з двох взаємопов'язаних частин – наукової і педагогічної. Наукова складова практики має бути пов'язана з темою магістерської роботи і передбачати збір та систематизацію необхідних для її написання матеріалів. Такий вид діяльності магістра сприяє формуванню важливої складової професійної компетентності магістра – індивідуальної професійної компетентності. Педагогічна складова практики передбачає участь магістра у навчально-виховному процесі та його підготовку до здійснення освітнього процесу у ВНЗ. Ця складова практики забезпечує формування спеціальної і соціальної складових професійної компетентності [6].

В. Горлачов і К. Ігумнова вважають, що науково-педагогічна практика спрямована на формування професійної компетентності магістрів-екологів на основі набуття професійного досвіду у вирішенні педагогічних і дослідницьких завдань у галузі екологічної освіти [7].

На основі аналізу складових галузевого стандарту вищої освіти (освітньо-кваліфікаційної характеристики й освітньо-професійної програми магістра за спеціальністю «Екологія та охорона навколишнього середовища» ми виділили компетенції, оволодіння якими забезпечує науково-педагогічна практика:

– дослідницькі компетенції: здатність аналізувати результати наукових досліджень і застосовувати їх під час вирішення конкретних освітніх і дослідницьких завдань; готовність самостійно здійснювати наукові дослідження з використанням сучасних наукових методів; готовність використовувати індивідуальні креативні здібності для вирішення дослідницьких завдань;

– педагогічні компетенції: здатність розробляти і проводити різні організаційні форми навчальних занять у вищій школі; готовність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології і засоби навчання; здатність застосовувати інноваційні технології навчання; готовність використовувати сучасні методи контролю навчальних досягнень студентів; здатність розробляти і проводити навчально-виховні заходи у вищій школі;

– загальнонаукові компетенції: готовність використовувати знання сучасних проблем науки та освіти у вирішенні освітніх і професійних завдань; здатність застосовувати наукові методи у педагогічних дослідженнях;

– спеціалізовано-професійні компетенції: здатність здійснювати професійну й особистісну самоосвіту, проектувати майбутню освітню траєкторію і професійну кар'єру.

Отже, виходячи з позицій компетентнісного підходу, ціллю науково-педагогічної практики, на нашу думку, є підвищення рівня професійної компетентності магістра-еколога у результаті формування дослідницьких педагогічних, загальнонаукових і спеціалізовано-професійних компетенцій.

Основними видами діяльності магістрів під час науково-педагогічної практики є навчальна, методична, науково-дослідна і виховна.

Навчальна робота передбачає відвідування та аналіз навчальних занять викладачів; участь у проведенні лекційних занять у якості асистента; проведення практичних, семінарських і лабораторних занять.

Методична робота практиканта полягає в опрацюванні навчальної і навчально-методичної літератури; розробці навчально-методичних матеріалів з дисциплін; підготовці до проведення лабораторних, практичних і семінарських занять; вивченні передового педагогічного досвіду і використанні його у своїй педагогічній діяльності.

Науково-дослідна складова практики передбачає ознайомлення з науковою і науково-методичною літературою; вивчення досвіду навчально-виховної роботи викладача-наставника та інших викладів кафедри; проведення педагогічних міні-досліджень.

Виховна діяльність практиканта – це розробка і проведення навчально-виховних заходів у вищій школі, а також формування навичок використання можливостей навчальних дисциплін у вихованні студентської молоді.

Перераховані види роботи магістра-еколога під час науково-педагогічної практики сприяють його переключенню на зовсім новий вид діяльності – педагогічну діяльність. В основу розробки завдань для різних видів робіт має бути покладений компетентнісний підхід, який сприяє формуванню професійної компетентності.

На основі аналізу основних видів діяльності студентів під час науково-педагогічної практики встановлено її роль у формуванні професійної компетентності. Науково-педагогічна практика магістрів-екологів дає можливість: закріпити знання, уміння і навички, отримані в процесі вивчення дисциплін магістерської програми; ознайомитися з досягненнями психолого-педагогічних наук і методиками викладання навчальних дисциплін; оволодіти методиками підготовки і проведення різних форм навчальних занять; вивчити досвід викладачів-наставників та ознайомитися з педагогічними інноваціями; навчитися використовувати передовий педагогічний досвід у власній діяльності; удосконалити навички самоосвіти і самовдосконалення.

Також, під час практики студенти вчаться проводити педагогічні міні-дослідження, створювати власні педагогічні інновації і впроваджувати їх у навчально-виховний процес у ВНЗ. Усе це сприяє формуванню професійної компетентності.

Висновки. Таким чином, науково-педагогічна практика магістрів-екологів є джерелом нових знань, розвиває професійні вміння та навички майбутніх викладачів ВНЗ. Під час практики відбувається переростання знань у переконання, у екологічно-доцільну діяльність, що є основними компонентами професійної компетентності майбутніх магістрів-екологів.

Література:

1. Зеер Е.Ф. *Технология профессий : учеб. пособ.* / Е.Ф. Зеер. – М. : Академия, 2003. – 336 с.
2. Маркова А.К. *Психология профессионализма* / А.К. Маркова. – М. , 1996. – 308 с.
3. Гуревич Р.С. *Педагогічна компетентність і професіоналізм педагога* / Р.С. Гуревич // *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* // 36. наук. пр. – Випуск 28 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2011. – 529 с. – С. 9-14.
4. *Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) [Електронний ресурс]* : Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-168 від 25.04.2001. – (Нормативний документ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України). – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v-168290-01>.
5. Осадчий В. *Місце магістратури у системі підготовки педагога вищої школи* // *Вісник Черкаського*

національного університету. – Серія: Педагогічні науки. – Випуск 124. – Черкаси : ЧНУ. – 2008. – С. 125-133.

6. Маторин Е.Б. Роль магистерской научно-педагогической практики в формировании профессиональной компетентности учителя как будущего менеджера образования [Электронный ресурс] // Международная заочная научно-практическая конференция «Личность и общество: актуальные проблемы педагогики и психологии». – Россия, г. Новосибирск, 27 ноября 2012 г. – Режим доступа: <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/5160-2012-12-06-15-44-55>.

7. Игумнова Е.А., В.П. Горлачев. Формирование профессиональной компетентности у магистрантов экологического образования в процессе научно-педагогической практики [Электронный ресурс] // Ученые записки ЗабГГПУ. – № 5. – 2012. – С. 83-88. – Режим доступа: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:tsmwmx2ZGX8J:uchzap.ru/ru/journals>.

У статті проаналізовано поняття «професійна компетентність». Охарактеризовано основні види роботи магістрів під час науково-педагогічної практики. З'ясовано роль науково-педагогічної практики у формуванні професійної компетентності магістра-еколога.

Ключові слова: професійна компетентність, підготовка магістра, науково-педагогічна практика.

В статье проанализировано понятие «профессиональная компетентность». Охарактеризовано основные виды работы магистров во время научно-педагогической практики. Установлена роль научно-педагогической практики у формировании профессиональной компетентности магистра-эколога.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, подготовка магистра, научно-педагогическая практика.

The conception of «professional competence» is analyzed in the article. The basic types of work of master's degrees during scientifically pedagogical practice are described here. The role of scientific-pedagogical practice in forming of professional competence of master's degree of ecology is found out.

Keywords: professional competence, preparation of master's degree, scientifically pedagogical practice.

УДК 378.001.76(045)

І.В. Белкін
м. Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Однією з важливих якостей педагога, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності. Джерела готовності до інноваційної діяльності осягають проблематику особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення педагога.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності формується під час педагогічної практики, акумулюючи все накопичене у теорії, а також у процесі навчання у виші. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ розвиває інноваційну діяльність педагогів області шляхом створення цілісної системи науково-методичної роботи, методичних об'єднань, творчих груп, шкіл педагогічної майстерності, активізації внутрішньоінститутської методичної роботи, вивчення, узагальнення і впровадження педагогічного досвіду як джерела інновацій.

Інновація – нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового.

Актуальними стають глобальні за своїм масштабом інноваційні процеси, що відбуваються у системі освіти, потребують переходу в навчанні від традиційного, пасивного накопичення суми знань до мотиваційного засвоєння студентами технології здобуття наукової інформації та вмінь. Йдеться, власне, про перебудову вищої освіти, про необхідність виконання таких технологій навчання, які б активізували пізнавальну й творчу діяльність студентів.

У нашій країні нині відбуваються суттєві зміни у національній політиці освіти. Це пов'язано з переходом на позиції особистісноорієнтованої педагогіки.

Одним із завдань сучасної вищої школи є розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей вияву творчих здібностей.